

Jakelussa mainituille

Valtiovarainministeriön kannanotto hallinnonalan tilivirastojen ja talousarvion ulkopuolisten rahastojen vuoden 2006 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista

Valtiovarainministeriö antaa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa hallinnonalan tilivirastojen ja talousarvion ulkopuolisten rahastojen vuoden 2006 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimii ministeriö mukaan lukien kuusi tilivirastoa ja kaksi rahastoa. Hallinnonalan tilivirastojen toiminta on ollut tavoitteellista ja niille tulostavoiteasiakirjoissa asetetut tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet.

Hallinnonalan toimintaa ohjaavat yhteisesti sovitut strategiset periaatteet. Hallinnonalan strategiaa viedään käytäntöön ensisijaisesti vuosittaisilla suunnitteluprosesseilla ja hallinnonalan johtoryhmyöskentelyllä. Hallinnonalan johtoryhmä linjaa ja kehittää hallinnonalan strategian toimeenpanoa ja hallinnonalan toimintaa ja taloutta sekä arvioi onnistumista tavoitteiden saavuttamisessa. Sovittujen linjausten ja menettelyjen toimeenpano tapahtuu hallinnonalan yksiköissä voimassa olevien toimivaltajakojen mukaisesti.

Valtiovarainministeriö korostaa hallinnonalansa ohjauksessa ministeriön strategiaan sisältyviä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Poikkeamat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteista eivät ole merkittäviä hallinnonalan strategisten päämäärien toteutumisen kannalta. Yksiköiden toiminta on ollut linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa.

Tuloksellisuuden arviointi

Hallinnonalan toimenpiteet tuloksellisuuden ja sen mittaamisen parantamiseksi ovat olleet oikeansuuntaisia.

Ministeriö on terävöittänyt tulosohjaustaan yhdenmukaistamalla menettelyjä ja ohjeistusta vuonna 2006 ja edelleen laatiessaan vuoden 2007 talousarvioehdotusta sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2008 - 2011. Terävöittäminen jatkuu myös tulevilla suunnittelukierroksilla ja sitä tukee osaltaan ministeriön sisäinen hallinnonalan ohjauksen yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän puheenjohtaja on valtio-sihtööri Raimo Sailas ja sen jäsenet ovat hallinnonala ohjaavien osastojen johdosta.

Suunnitteluasiakirjojen rakenne perustuu tulosprismaan kattaen vaikuttavuustavoitteet sekä tavoitteet toiminnalliselle tuloksellisuudelle ja henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle. Tavoitteiden asettamisessa ja niiden toteutumisen arvioinnissa on vielä kehittämisen varaa. Suunnitteilla onkin jatkossa ottaa käyttöön yhtei-

nen suunnittelun ja arvioinnin kehikko, joka tukisi sekä hallinnonalan eri yksiköiden että hallinnonalan kokonaisuuden johtamista entistä paremmin. Toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä tuloksellisuuden raportoinnissa ministeriö edellyttää, että pyydetty tiedot toimitetaan ajallaan ja ohjeistetussa muodossa.

Yksiköiden toimenpiteet

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa vuosittain tilivirastoja koskevat tilintarkastuskertomukset. Yhteenvetona voidaan todeta, että hallinnonalan yksiköiden tilinpäätöstä, tuloksellisuutta ja sisäistä valvontaa koskevat tiedot ovat pääosin olleet luotettavia ja riittäviä. Ministeriö seuraa osana tulosohjausprosessia, että huomautukset talousarviosäädösten noudattamisesta tulevat korjatuiksi.

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriön vaatimat selvitykset toiminnan suuntaamisen ja tulostavoitteiden toteutumattomuuden johdosta on esitetty yksikkökohtaisissa kannanotoissa. Ministeriö seuraa asioiden kehittymistä tulosneuvottelujen yhteydessä sekä seuraavien vuosien kannanotoissa.

Valtiovarainministeriö kiittää vuoden 2006 toiminnasta ja tavoitteiden saavuttamisesta hallinnonalan virastojen, liikelaitoksen ja rahastojen henkilöstöä.

Jyrki Katainen
Valtiovarainministeri

Mari Kiviniemi
Hallinto- ja kuntaministeri

Raimo Sailas
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

JAKELU: Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori/ Hallinnon ohjaus
Tilastokeskus
Tullilaitos
Valtiokonttori
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Verohallinto

Tilivirasto- ja rahastokohtaiset kannanotot tilinpäätösvoodelta 2006

Tilastokeskus

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Tuloksellisuus ja sen kehitys

Suomen EU-jäsenyys edellyttää jatkossakin Tilastokeskukselta voimakasta panostamista tilastojen uudistus- ja harmonisointityöhön. EU:n piirissä tilastojen harmonisoinnista huolehditaan pääosin säädösten avulla. Toimintavuoden lopussa oli voimassa 225 Tilastokeskusta koskevaa EU-säädöstä. Valtiovarainministeriön arvio on, että Tilastokeskus on suoriutunut hyvin EU:sta johtuvista tilastojen kehittämishankkeista.

Tilastokeskus tuottaa vuodessa noin 200 tilastoa, joiden aihealueet kattavat pääosan suomalaisesta yhteiskunnasta. Suurin osa tilastojen laadintaan tarvittavista tiedoista saadaan rekistereistä ja muista eri tarkoituksia varten kerätyistä aineistoista. Suoraan tiedonantovelvollisilta tapahtuvan tiedonkeruun osuus kaikesta säännöllisesti kerättävästä tietomäärästä on noin 2 %. Kerättävistä tiedoista yli 99 % saadaan nykyisin sähköisesti. Myös suoraan tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista sähköisen tiedonkeruun osuus on yli 90 %. Toimintavuonna päättyneen tiedonkeruiden sähköistämiprojektin johdosta loputkin tiedonkeruut on jatkossa mahdollista toteuttaa sähköisesti. Sähköisen vastaamisen lisääntyminen riippuu kuitenkin tiedonantajien halukkuudesta.

Tilastokeskuksen tilastotiedot ovat paperijulkaisujen ohella saatavissa varsin kattavasti myös verkosta. Verkkopalvelujen käyttö on myös vuosi vuodelta lisääntynyt. Toimintavuoden lopussa annettu valtiovarainministeriön asetus Tilastokeskuksen suoritteiden maksullisuudesta antaa Tilastokeskukselle mahdollisuuden supistaa paperimuotoista julkaisu- tuotantoaan ja siirtyä vähitellen nykyistä laajempaan verkkojulkaisemiseen rahoituskehyksen sallimissa rajoissa ja tuottavuuden parantuessa.

Tilastokeskuksessa valmistellaan siirtymistä digitaaliseen tietovarastopohjaiseen tilastotuotantoon. Tätä koskevan tuotantomalliprojektin työ kehittämissuunnitelmana päättyi toimintavuoden alussa. Työtä on tämän jälkeen jatkettu kehitettyjen välineiden tuotteistusprojekteina sekä muun muassa mallin mukaisten eri tilastojärjestelmien uudistuksina. Valtiovarainministeriö pitää tuotantomallin mukaiseen avoimeen ympäristöön siirtymistä keskeisenä parannettaessa edelleen Tilastokeskuksen toiminnallista tehokkuutta.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Vaikuttavuus

Tilastokeskuksen toiminnan vaikuttavuus perustuu tuotettujen tilastotietojen relevanssiin, laatuun ja saatavuuteen, viraston tunnettuuteen ja julkisuuskuvaan erityisesti luotettavuuden näkökulmasta sekä siihen, miten aktiivisesti se toimii ja vaikuttaa kansainvälisessä tilastoyhteisössä.

Ministeriö katsoo, että tulossopimukseen kirjatut tilastotietojen relevanssia ja laatua koskevat tulostavoitteet saavutettiin. Toimintavuonna ei tehty tunnettuustutkimusta, mutta välillisesti julkisuuskuvaan kehitystä on arvioitu lehtileikeseurannan ja muiden tutkimusten avulla. Niiden perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että myös Tilastokeskuksen tunnettuus ja kuva luotettavista ja puolueettomista tilastoista säilyivät vahvoina. Toimintavuonna

Tilastokeskuksen tilastoja käsitteleviä lehtileikkeitä julkaistiin runsaat 5 000 kappaletta. Näistä kriittisten leikkeiden osuus oli alle prosentin. Useiden vertaisarviointien tulosten perusteella on tehtävissä myös se johtopäätös, että tulossopimuksen tavoite toteuttaa EU-velvoitteet kärkimaiden joukossa toteutui.

Suomen EU- puheenjohtajuuskaudella Tilastokeskuksen vastuulla oli EU:n neuvoston tilastoasioita käsittelevän työryhmän puheenjohtajuus. Tulossopimuksen mukaan neuvoston tilastotyöryhmään odotettiin 5-8 käsittelyn eri vaiheessa olevaa asetusehdotusta. Määrä muodostui kuitenkin tuntuvasti suuremmaksi. Uusien asetus- ja päätösluonnosten lisäksi Suomen puheenjohtajuuskaudella jouduttiin jatkamaan myös useimpien alkuvuodesta neuvoston tilastotyöryhmässä olleiden asetusluonnosten käsittelyä. Valtiovarainministeriön arvio on, että Tilastokeskus suoriutui hyvin Suomen puheenjohtajuuskauden tehtävistä, vaikka neuvoston tilastotyöryhmässä olikin ennätysmäärä tilastoalan asetus- ja päätösluonnoksia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tulossopimuksessa asetetut tilastotuotannon ja palvelujen suorite- ja laatutavoitteet saavutettiin. Tilastojen julkistuksia oli toimintavuonna lähes 680. Niistä valtaosa toteutui suunnitellun aikataulun mukaisesti. Tulossopimuksen mukaisesti Tilastokeskus osallistui toimintavuonna Suomen laatupalkintokilpailuun. Pistemäärä oli lähes 400, mikä on excellence -arvion alaraja. Saatu palauteraportti tukee jatkossa kehittämistoimien suuntaamista.

Tilastokeskuksen kokonaiskustannukset olivat 54,6 milj. euroa eli 2,1 milj. euroa suuremmat kuin mitä oli kirjattu tulossopimukseen. Vuoteen 2005 verrattuna kokonaiskustannukset kasvoivat 2,6 %, mitä voidaan pitää varsin maltillisena kasvuna. Tavoitteeksi asetettu tilastotuotannon kiinteiden kustannusten ja yksikkökustannusten pitäminen edellisvuoden tasolla saavutettiin.

Tilastokeskuksen kokonaistuottavuus nousi 8,7 % edellisvuodesta. Kasvun suuruus johtui osin edelliseltä vuodelta siirtyneistä vuosijulkistuksista, osin kokonaan uusista tilastoista ja verkkopalvelujen lisäyksestä. Prosessien ja rakenteiden uudistamiseksi oli meneillään monia hankkeita, joilla ministeriön arvion mukaan voidaan parantaa edelleen viraston tuottavuutta. Syntyneitä tuottavuushyötyjä käytettiin tavoitteen mukaisesti mm. tilastouudistuksiin ja laadunparannuksiin.

Henkisten voimavarojen kehittämisessä edettiin Henkilöstö 2010 -ohjelman mukaisesti. Laatupalkintokilpailuun osallistumisella edistettiin organisaation oppimista ja tiedon jakamista. Hakemuksen valmistelun yhteydessä taltioidui paljon hiljaista, kokemusperäistä tietoa toimintatapojen ja -menetelmien kuvauksiin.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Ministeriö katsoo, että Tilastokeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat kattavan ja informatiivisen kuvan toiminnasta vuodelta 2006. Tätä raportointia täydentää kolmasti vuodessa ministeriön ja viraston välinen tulossopimuksen toteutumisen seuranta, jossa muun muassa käydään läpi tavoitteiden saavuttamista ja mahdollisia saavuttamisen esteitä koskevia asioita seurantaraportin muodossa.

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirja valmisteltiin valtiovarainministeriön ja Tilastokeskuksen välillä pitkälti ministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Tavoitteita asetettiin vaikuttavuudelle, toiminnalliselle tehokkuudelle, tuotoksille ja laadunhallinnalle sekä henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle. Tulostavoiteasiakirjan liitteessä on esitetty Tilastokeskuksen toimintaa kuvaavia tunnuslukuja. Luettelo on varsin mittava. Puutteena onkin pidettävä vain sitä, että osalle toimintaa kuvaavista indikaattoreista ei ole asetettu tavoitteita.

ta tai ne on asetettu väljästi sanallisesti. Sen sijaan tilinpäätöskertomuksessa myös näiden indikaattorien osalta esitetään toteutumatiiedot. Näiltä osin tilinpäätöskertomuksen luvut kuvaavatkin siten muutosta edellisvuosiin, eivät asetetun tavoitteen toteutumista. Myöskään vertailu edellisvuosiin ei ole kaikilta osin ongelmatonta, sillä joidenkin indikaattorien seurantamenettelyä on muutettu aikaisemmasta.

Tilastoviranomaisten riippumattomuutta ja puolueettomuutta korostavia kansainvälisiä tilastoeettisiä periaatteita noudattaen Tilastokeskus itse ratkaisee sen, mitä tilastoja se tuottaa ja kehittää. Nykyisin huomattava määrä tilastotuotantoa ja sen kehittämistarpeita koskevista velvoitteista tulee myös EU:sta. Ministeriön mahdollisuudet tulosohjata aidosti tätä viraston ydintoiminnan aluetta ovat siten vähäiset. Ministeriö katsoo kuitenkin saavansa riittävästi tietoa myös tästä toiminnasta tulosseurannan yhteydessä.

Tilastokeskuksen toimenpiteet

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ole tuotu esiin sellaista, mikä olisi edellyttänyt erityisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Ministeriö pitää kuitenkin tärkeänä, että tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksen mukaisesti Tilastokeskus kiinnittää huomiota maksullisen toiminnan valmisteverastojen arvostamiseen.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö katsoo, että vuoden 2006 toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat eivät anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta. Tilastokeskus on varsin hyvin saavuttanut sille asetetut tavoitteet.

Tullilaitos

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö katsoo, että tullilaitoksen valtiovarainministeriön kanssa solmiman tulostavoiteasiakirjan tavoitteet ovat suurelta osin toteutuneet. Tullilaitokselle asetettiin yhteensä 28 tavoitetta vuodelle 2006. Näistä tavoitteista 23 tullilaitos katsoo saavuttaneensa kokonaan ja neljä osittain. Yksi tavoitteista jäi saavuttamatta. Seuraavassa tavoitteiden toteutuminen käydään lyhyesti läpi tullin tehtäväalueittain.

Ulkomaankaupan tehtäväalue

Tehtäväalueelle asetettiin yhteensä yhdeksän tavoitetta, joista tullilaitoksen mukaan kahdeksan saavutettiin kokonaan ja yksi osittain. Tullilaitos sitoutui määritellyn asiakasstrategian avulla varmistamaan ulkomaankaupan sujuvuuden ja huolehtimaan siitä, että ulkomaankauppaa käyvillä toimijoilla on tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Sähköisten palveluiden kehittäminen on tullilaitoksen mukaan vähentänyt asiakkaiden fyysisen asioinnin tarvetta tullissa sekä mahdollistanut lisääntyvässä määrin palvelujen käytön ajasta ja paikasta riippumatta. Sähköisten tullilaitokselle saapuvien tuonnin tullausilmoitusten osuus (73 %) on tullilaitoksen mukaan jo niin korkea, ettei lisäsähköistäminen lisää tuottavuutta eikä siitä aiheudu esimerkiksi resurssisäästöjä, vaan käytettäviin resursseihin voidaan vaikuttaa mm. keskittämällä tiettyjä tehtäviä. Keskitetyllä ilmoitusten käsittelyllä mahdollistetaan kustannustehokkaasti mm. asiakkaiden tarpeiden mukaiset palveluajat ja tasaiset vasteajat.

Asiakasstrategiaa toteutettiin myös kumppanuusohjelmien ja laadunvarmistusmallien avulla. Kumppanuusohjelmaan liittyviä toimintamalleja, koordinoitua ja sidosryhmäyhteistyötä kehitettiin. Kertomusvuoden aikana varastoinnin laadunvarmistusmallit otettiin käyttöön ja järjestettiin niitä koskevaa koulutusta.

Ministeriön mukaan tullilaitoksen voidaan katsoa saavuttaneen ulkomaankaupan tehtäväalueelle asetetut tavoitteet huolimatta toimintaympäristön jatkuvasta muutoksesta. Parin viime vuoden aikana Suomen vienti ja tuonti ovat kasvaneet pitkälle toistakymmentä prosenttia vuosittain, minkä lisäksi Suomen ja EU:n sekä Venäjän välinen kauppa on jatkanut voimakasta kasvuaan lisäten tullilaitoksen tehtäviä kaakkosrajalla ja Etelä-Suomen satamissa. Henkilöautojen vienti Suomen kautta Venäjälle kasvoi 60 % vuonna 2006, mikä merkitsi noin 530 000 henkilöauton vientiä määrän oltua vuotta aikaisemmin 330 000.

Ministeriö katsoo, että myös tulevaisuudessa tullilaitoksen haasteet liittyvät kiinteästi toimintaympäristön jatkuvan muutoksen hallintaan.

Yhteiskunnan suojaamisen tehtäväalue

Tehtäväalueelle asetettiin kuusi tavoitetta, joista neljä saavutettiin tullilaitoksen mukaan kokonaan ja kaksi osittain. Valvontastrategian ja sisäisen turvallisuuden ohjelman toteuttamista jatkettiin. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa tullilaitoksen rooli painottuu huume- ja talousrikostorjuntaan, rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitämiseen sekä rajaliikenteen sujuvuuteen.

Tullirikostorjunnan vaikuttavuus talousrikostorjunnan alueella kasvoi tullilaitoksen mukaan merkittävästi, mutta huumerikostorjunnan vaikuttavuus jäi vuonna 2006 aiempia vuosia alemmalle tasolle. Koska tullin tutkimien rikosten kokonaismäärä vuodessa on valtakunnallisesti arvioiden melko vähäinen (n. 5000), yksittäiset isot rikostapaukset voivat aiheuttaa suuria vuosittaisia vaihteluja vaikuttavuusluvussa. Huumerikostorjunnan vaikuttavuuden lasku selittyy tullilaitoksen mukaan sillä, että vuoden 2006 aikana ei paljastunut

yhtään ”ylisuurta” huumausaine-erää, joita aiemmin tavattiin vuosittain. Tavoitteena oli varmistaa matkustaja- ja liikennevirtoihin kohdistuva ns. perusvalvonta.

Valtiovarainministeriön mielestä rikostorjunnan vaikuttavuus -mittari tulisi uudistaa tai jopa poistaa kokonaan: nykyinen mittari ei anna oikeaa kuvaa vaikuttavuudesta. Esimerkiksi huumerikostorjunnan vaikuttavuuden lasku voi selittyä myös sillä, että tullilaitos on saanut oikeilla menetelmillä ja toimenpiteillä huumausaineiden salakuljetusmäärät laskuun.

Tullilaitos on kohdistanut toimintaansa selvästi tarkemmin: suurten rikoskokonaisuuksien ja rikollisorganisaatioiden selvittäminen vie enemmän aikaa ja resursseja kuin yksittäisten pienten maahantuontierien paljastaminen. Tällainen painotus on mahdollistanut resurssien keskittämisen yhteiskunnalliselta vaikuttavuudeltaan merkittävimpien kohteiden selvittämiseen, mutta samalla tavanomaisten rikosten selvittäminen on jäänyt vähemmälle paljastettujen tullirikosten kokonaismäärän pysyessä entisellä tasolla. Tullirikosten selvitysprosentti on pudonnut vuoden 2006 aikana huomattavasti aiempien vuosien keskiarvosta.

Kuitenkin ministeriö katsoo, että tullilaitos on onnistunut yhteiskunnan suojaamisen tehtävällä alueella kohtalaisesti: valvontastrategia on näkynyt varsinkin sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisessa yhteistyön tiivistämisessä sekä viranomaisten että yksityisen sektorin välillä. Esimerkiksi uusia MOU -yhteistyösopimuksia solmittiin seitsemän: yksi Ilmailulaitoksen ja kuusi yksityisten yritysten kanssa.

Ministeriö katsoo, että myös tulevaisuudessa toimintaympäristö pysyy haasteellisena mm. edellä mainitun ulkomaankaupan volyymin kasvun takia. Lisäksi haasteita valvonnalle lisäävät esim. Schengen alueen laajeneminen ja pienten tullitoimipaikkojen lakkauttamiset, mitkä saattavat lisätä tulevaisuudessa esimerkiksi liikkuvien valvontaryhmien ja kamera-valvonnan tarvetta, vaikka toisaalta yhteisön laajentumisen olisi tullut jo merkittävästi vähentää sisämarkkinakaupan valvontaa.

Fiskaalinen tehtäväalue (verotus)

Tehtäväalueelle asetettiin yhteensä kahdeksan tavoitetta, joista tullilaitoksen mukaan kuusi saavutettiin kokonaan, yksi osittain ja yksi jäi saavuttamatta. Tavoitteita asetettiin tuottavuudelle, asiakastytyväisyydelle, käsittelyajoille ja sujuvuudelle sekä lainsäädännön oikealle ja yhdenmukaiselle soveltamiselle. Verotuksen tehtäväalueella toimenpiteinä tavoitteiden saavuttamiseksi olivat mm. prosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen.

Autoverotuksessa tuottavuus (kustannukset/verotuotto) säilyi tavoitteiden mukaisella tasolla. Vuonna 2006 verotettiin yhteensä 217 697 ajoneuvoa, joista 178 808 oli uusia ja 38 889 käytettyjä. Uusia ajoneuvoja verotettiin 1 % enemmän ja käytettyjä autoja 6,1 % vähemmän kuin vuonna 2005. Toimintakertomusvuoden lopussa oli vireillä noin 2 500 muutoksenhakua, mikä on noin 60 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Korkeimman hallinto-oikeuden (12.12.2006) antaman ratkaisun (2006:95) jälkeen valituksia tuli vireille vielä noin 5 480 kappaletta. Auto-verotuksen käteisasiakkaiden asiakastytyväisyys oli hyvä.

Valmisteverotuksessa tuottavuus (kustannukset/verotuotto) säilyi tavoitteiden mukaisella tasolla. Valmisteverojen nettokanto oli 4,6 mrd. euroa, mikä oli 2,3 % enemmän kuin vuonna 2005. Valmisteverojen nettokanto vuonna 2006 oli noin 45 % koko tullilaitoksen kannosta.

VALVE -valmisteverotusjärjestelmän kehittämistavoitteita ei saavutettu. VALVE-järjestelmän ylläpidon pienimuotoista kehittämistä jatkettiin, mutta resurssisyyistä päädyttiin siihen, että suuremmat valmisteverotuksen verotusjärjestelmän kehitystarpeet kootaan

uudeksi hankkeeksi. Tämä on ollut tullilaitoksen tietohallinnon kokonaisuudistuksen kannalta järkevää ja siten ministeriöllä ei ole asiaan huomauttamista.

Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys

Työn tuottavuus (suoritemäärä/htv) laskettuna työpanoksella painotetuilla suoritemäärillä heikkeni 13,1 %, kun taas varsinaisilla suoritteiden lukumäärillä laskettuna tuottavuus parani 6,2 %. Taloudellisuus (euroa/suorite), kustannukset jaettuna työpanoksella painotetuilla suoritteilla, heikkeni 17,9 %. Vastaavasti kustannukset jaettuna suoritteiden lukumäärällä parani 3,5 %.

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirjassa tuottavuuden arvioitiin parantuvan noin puolella prosenttiyksiköllä: suoritteiden määrän arvioitiin kasvavan 2,5 % ja henkilötyövuosien 2 %. Nyt suoritteiden lukumäärä kasvoi 6,8 % ja henkilötyövuodet 0,6 %, joten tuottavuus kasvoi peräti 6,2 %. Jos laskelmassa käytetään painotettuja suoritteita, joiden määrä laski peräti 12,6 %, tuottavuuskehitys on päinvastainen eli laskee 13,1 %.

Tuottavuuden laskenta näyttää uudistuneen tullilaitoksessa tuottavuuden mittaus -projektin myötä. Tilinpäätöksessä esitetyt tulokset ovat mielenkiintoisia. Suoritteiden lukumäärä näyttää kasvavan, mutta suoritteisiin käytetty työaika näyttää pienentyneen dramaattisesti. Ministeriö katsoo, että asiaan tulisi kiinnittää huomiota myös tuottavuusohjelman tavoitteiden asettelussa.

Tulostavoiteasiakirjassa taloudellisuuden odotettiin myös hieman kasvavan (0,3 %). Näin myös tapahtui, jos taloudellisuutta mitataan pelkällä suoritteiden lukumäärällä. Jos taloudellisuus lasketaan painotetuilla suoritteilla, taloudellisuus laski viime vuonna jyrkästi. Taloudellisuuden mittaamisessa, kuten edellä myös tuottavuuden mittaamisessa, näihin vastakkaisuunlaisiin tuloksiin ja niistä tehtäviin johtopäätöksiin on kiinnitettävä suurempaa huomiota. On syytä selvittää, onko tehtävien sisältö (niiden vaatima työaika) muuttunut vai onko painopiste siirtynyt tehtävistä toisiin, vai onko kenties tapahtunut molempia. Tiedolla saattaa olla merkitystä toimintojen (uudelleen-) järjestämiseen ja organisoimiseen.

Tullilaitoksen henkilötyövuosimäärä oli 2 583 vuonna 2006, mikä oli 16 htv enemmän kuin edellisellä vuonna (+0,6 %). Tulevaisuudessa tullilaitoksen henkilötyövuosimäärä laskee, sillä tuottavuusohjelmansa mukaisesti tullilaitos on velvoitettu vähentämään henkilötyövuosimääräänsä 170 htv:lla (nettona 122 htv:lla) vuoteen 2011 mennessä. Tuottavuusohjelman mukaisten henkilöstötarkistusten tueksi tullilaitos laati koko tullia koskevan toiminta- ja resurssikartoituksen loppusyksystä 2006.

Tullilaitoksen tuleekin huolehtia siitä, että viimeistään vuodesta 2007 alkaen sen kokonaishenkilötyövuosimäärä kääntyy lasku-uralle, ainakin mikäli toimintaympäristössä ei tapahdu odottamattomia muutoksia.

Tullilaitoksen toimintamenojen talousarviokehitys (momentti 28.40.21) vuodelle 2006 oli 129 953 000 euroa. Lisätalousarviossa tullilaitos sai toimintamomentille 11,5 milj. euroa tietohallintouudistuksen rahoitukseen. Yhteensä käytettävissä oleva talousarviokehitys oli siis 141 453 000 euroa. Tullilaitoksen nettomenot olivat 135 701 000 euroa, joten vuoden 2006 määrärahojen ja nettomenojen erotus oli 5 752 000 euroa. Kun edelliseltä vuodelta siirtyi säästöjä vielä 4 649 700 euroa, oli tullilaitoksen siirtomäärärahakanta vuoden lopussa yhteensä 10 401 800 euroa.

Siirtomäärärahakannan kasvu johtui tietohallintoon myönnettyjen määrärahojen käytön myöhentymisestä. Tullilaitos laati keväällä 2006 tietohallintonsa kehittämiseksi suunnitelman, joka sisälsi tietohallinnon infrastruktuuria korjaavia hankkeita, strategisia tietojärjes-

telmähankkeita sekä näitä palvelevia yhteisiä alustahankkeita. Tullilaitoksen tietohallinnon vuoteen 2010 ulottuvaa kehittämistä seuraa valtiovarainministeriön ja Tullihallituksen yhteisen ohjausryhmä.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Ottaen huomioon jäljempänä todetut puutteet ja ongelmat laitoksen tavoitteiden asettelussa ja määrittelyssä ministeriö katsoo, että tullilaitoksen toiminta-kertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat varsin tyydyttävän kuvan tullilaitoksen toiminnasta vuonna 2006. Varsinkin tavoitteiden ja toteumien esittäminen sekä kolmiportainen arvosteluasteikko helpottavat tavoitteiden arviointia.

Vuosi sitten annetussa kannanotossaan ministeriön vero-osasto toivoi tullin jatkavan ja laajentavan vuoden 2005 tilinpäätökseen sisältynyttä Tulosanalyysi ja johtopäätökset -luvun kaltaista analyysiä tulevissa toimintakertomuksissaan. Lisäksi vero-osasto kehotti tullia ulottamaan analyysia ja johtopäätöksiä koskevan tarkastelun kaikille tulossopimuksen osa-alueille.

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirja valtiovarainministeriön ja tullilaitoksen välillä valmisteltiin pitkälti yleisen ohjeen mukaisesti, ja tavoitteita asetettiin kaikille tuloksellisuuden osa-alueille (vaikuttavuudelle, tuottavuudelle, taloudellisuudelle, suoritteille, laadunhallinnalle, resursseille). Ministeriö katsoo, että toiminnan tuloksellisuutta on tullilaitoksen osalta tarkasteltu laajasti useasta eri näkökulmasta. Tavoitteiden asettamisessa ja muodossa on kuitenkin vielä paljon kehitettävää: ne on saatava konkreettisemmiksi ja erityisesti selkeämmin mitattaviksi sekä ainakin yksiselitteisemmin arvioitaviksi. Erityisesti laitoksen sisäistä kehittämistä koskevat tavoitteet, jotka edellyttävät epämääräisesti vain (jonkin järjestelmän, toiminnan tms. edelleen-) kehittämistä tai jatkamista tms. olisi parempi hylätä kokonaan, ainakin jollei niitä saada täsmennetyiksi laadullisiksi ja/tai määrällisiksi (vuosi-) tavoitteiksi. Tulevia tulossopimuksia valmisteltaessa tässä on haastetta sekä tulosohjaajalle että tilivirastolle.

Tullilaitos raportoi tulossopimuksen toteutumisesta ministeriölle vuosikolmanneksittain (neljän kuukauden jaksoin) ja koko vuodelta siten, että kolmannesvuosia koskevat raportit olivat valtiovarainministeriön käytettävissä kunkin vuosikolmanneksen päättymistä seuraavan kuukauden sisällä, jolloin tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin ministeriön ja tullilaitoksen välisissä seurantakokouksissa.

Tullilaitoksen toimenpiteet

Tullilaitoksen voidaan katsoa saavuttaneen pääasiallisesti sille asetetut vaikuttavuustavoitteet kaikilla toiminta-alueillaan. Suuri huolenaihe on tullilaitoksen henkilötyövuosien määrän kehitys lähivuosina ja sitä kautta tuottavuuden kehittyminen. Tullilaitoksen henkilötyövuosien vähennystavoite on 170 (nettona 122) kehyskaudella 2007 - 2011. Tavoite on haastava kun huomioidaan, että henkilötyövuosimäärä tullilaitoksessa nousee näillä näkymin edelleen vuonna 2007.

Tullilaitoksen tuottavuustavoitteet tarkentuivat toiminta- ja resurssikartoituksen valmistuttua lokakuussa 2006. Tullilaitoksen resurssitilanteen kehittymistä arvioitaessa on otettava huomioon toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat vaikutukset resurssitarpeeseen. Muutoksista voidaan mainita mm. EU:sta tulevat vaatimukset, ulkomaankaupan volyymin muutokset ja verotukseen liittyvän lainsäädännön kehittäminen.

Toinen merkittävä tehtävä on tietohallinnon kehittämissuunnitelman toteuttaminen. Lokakuussa 2005 valmistunut konsulttiselvitys totesi tullilaitoksen tietoliikenneverkon tietotur-

vallisuuden ja käyttöpalvelujen laadun olevan keskimääräistä heikompi. Lisäksi tietojärjestelmät olivat vanhentuneet ja eriytyneet muista valtionhallinnon järjestelmistä. Tullilaitos joutuu sen vuoksi uudistamaan tietotekniikkaansa ja tietojärjestelmiään voimakkaasti lähivuosien aikana, mikä vaatii runsaasti resursseja.

Uudistus- ja kehittämishankkeen laajuuden vuoksi nähtiin tarpeelliseksi laatia tietohallinnon kehittämissuunnitelman täytäntöön panemiseksi konkreettinen toteutussuunnitelma, jossa kehittäminen hankkeistettiin ja kohteet priorisoitiin. Tullihallitus laati yhdessä konsulttiyrityksen kanssa toteutussuunnitelman kesällä 2006.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen viitaten ministeriö kehottaa tullilaitosta ryhtymään pikaisiin toimenpiteisiin tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessaan antamien huomautusten johdosta. Huomautukset koskivat lähinnä Tullihallituksen sisäisen valvonnan puutteita sekä pääkirjanpidon ja verovarojen kirjanpidon välisten erojen selvittämistä. Esimerkiksi tase-erittelyn puutteista on huomautettu Tullihallitukselle jo edellisten tilintarkastusten yhteydessä. Ministeriö huomauttaa, että Tullihallituksen tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle elokuun 15. päivään mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt pääkirjanpidon ja tase-erittelyjen välisten saldoerojen selvittämiseksi ja käyttöomaisuuden inventoimiseksi. Samalla pyydetään informoimaan asiasta valtiovarainministeriötä. Asiaa käsitellään ministeriön ja tullilaitoksen välisessä puolivuotiskatsauksessa elokuussa 2007.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö katsoo, että vuoden 2006 tilinpäätös ei anna aihetta toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta, joskin tuottavuuden ja taloudellisuuden (painotetut suoritukset, kustannukset, henkilötyövuodet) kehitystä joudutaan seuraamaan jatkossa entistä tarkemmin.

Tullilaitoksessa käynnissä olevat uudistukset sekä tuottavuusohjelman tavoitteet korostavat erityisesti tulosohjauksen merkitystä mm. tulostavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja raportoinnissa.

Valtiokonttori

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Kertomusvuonna Valtiokonttorissa oli meneillään useita valtiotasoisia hallinnollisia kehittämishankkeita. Kehittämistoiminnan keskeisimpänä kohteena oli valtionhallinnon konsernimainen kehittäminen ja tukitehtävien tuottavuuden edistäminen.

Osana valtionhallinnon yleistä palvelukeskuskonseptia Valtiokonttorin palvelukeskus aloitti toimintansa omana organisaatioyksikkönään 1.1.2006. Palvelukeskuksen asiakasmäärä kasvoi kertomusvuonna viiteentoista ja asiakkaita oli vuoden päättyessä viideltä eri hallinnonalalta.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Tulostavoiteasiakirjassa Valtiokonttorille asetettiin 33 tavoitetta, joista Valtiokonttorin mukaan 14 saavutettiin täysin. 14 tavoitteen osalta toteutumatta jäi joko osa sisällöllisistä tavoitteista, aikataulu venyi tavoitetta pitemmäksi tai resursseja käytettiin suunniteltua enemmän. 4 tavoitetta jäi saavuttamatta ja yhdestä saavutettiin vain osa.

Vaikuttavuus

Valtiokonttori saavutti pääosin sille asetetut vaikuttavuustavoitteet. Valtion henkilöstön eläkkeellesiirtymisiän odote nousi edelleen ja oli kertomusvuoden lopussa 60 vuotta 5 kuukautta. Myös valtion henkilöstön työkykyodote kehittyi suotuisasti.

Valtion velanhallinta kyettiin hoitamaan paremmalla taloudellisella tuloksella kuin mitä laskennallinen vertailusalkku edellytti. Tietohallinnon palvelukonseptia kehitettiin yhteistyössä ministeriön kanssa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Valtiokonttori saavutti pääosin toiminnan taloudellisuudelle asetetut perustietotekniikan kustannuksia ja toimitiloja koskeneet tavoitteet.

Hallinnon ohjaus -toimialalle asetetut tuottavuustavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet: sähköisten palveluprosessien ja palvelukeskuskonseptin kehittäminen etenivät aikataulusta myöhässä ja Henkilöstön liikkuvuus (Heli) -järjestelmäpalvelun kattavuus jäi 1 %:in virastoista henkilöstömäärällä mitattuna tavoitteen oltua 20 %. Heli -hankkeen vauhdittamiseksi valtiovarainministeriö teki päätöksen palvelun maksuttomuudesta virastoille 2006 – 2007. Rahoitustoimialalla MMM:n lainojen hoidon siirto Valtiokonttoriin eteni muutoin suunnitellusti, mutta siihen jouduttiin käyttämään suunniteltua enemmän resursseja. Osittain edellä mainitusta johtuen antolainatoimintojen tuottavuus ei tavoitteen mukaisesti parantunut. Vakuutustoimialalla tuottavuustavoitteet sen sijaan saavutettiin. Palvelukeskuksen toiminta käynnistyi lähes suunnitellusti ja myös tukipalveluille asetetut tuottavuustavoitteet pääosin saavutettiin.

Valtiokonttorin maksullinen toiminta oli kannattavaa.

Laadunhallinnan tavoitteista saavutettiin antolainauttoiminnan asiakastyytyväisyydelle asetettu tavoite sekä sähköisen vanhuuseläkehakemuksen toteuttaminen. Hallinnon ohjaus -toimialalla Netran tuloksellisuusosion ja työnantajan henkilöstötietopalvelun Tahtin käyttöönotto viivästyi. Vakuutustoimialalla tapaturmakorvausjärjestelmän uusiminen viivästyi eikä käsittelyaikatavoitteita saavutettu.

Hallinnon ohjaus -toimialalla, vakuutustoimialalla ja palvelukeskuksessa jäätin asiakastyytyväisyystavoitteista. Kun asiakastyytyväisyyttä tarkastellaan pidemmällä aikavälillä, rahoitustoimiala on nostanut profiiliaan, vakuutustoimiala on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla ja hallinnon ohjaus -toimialan saamat arviot ovat heikentyneet.

Henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle asetetut tavoitteet Valtiokonttori saavutti pääosin.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirjassa asetettiin tavoitteita kaikille tuloksellisuuden osaluille. Tuloksellisuudesta on raportoitu Valtiokonttorin tilinpäätösasiakirjassa varsin laajasti.

Ministeriö katsoo, että Valtiokonttorin toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat pääosin informatiivisen ja kattavan kuvan Valtiokonttorin toiminnasta vuonna 2006.

Valtiokonttori esittää toimintakertomuksessaan myös suoritekohtaisia työaika- ja kustannustietoja toimialojen ja yhteisten toimintojen osalta. Ministeriö katsoo, että vastaavia tietoja tulisi esittää myös palvelukeskuksesta. Joidenkin raportoitujen tietojen osalta palvelukeskus on sisällytetty yhteisiin toimintoihin, mikä hankaloittaa tietojen vertailua. Ministeriö katsoo, että raportointia tulisi kehittää siten että organisaatorakenne pysyisi eri asioista raportoitaessa yhdenmukaisena.

Valtiokonttorin henkilötyövuosien määrä nousi kertomusvuonna edelleen ja oli vuoden lopussa 581 htv (edellisenä vuonna 564 htv). Tuottavuusohjelman tavoitteiden toteutumisen seurannan johdosta ministeriö esittää, että Valtiokonttori raportoisi henkilötyövuosien kehittymisen toimialoittain eriteltynä ja siten, että myös muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olisi eritelty. Muutosten erittelystä tulisi käydä ilmi sisäiset siirrot toimialalta toiselle ja palvelukeskukseen, uusien tehtävien vaatimat henkilötyövuosilisäykset sekä toiminnan tehostamisesta johtuvat henkilötyövuosivähennykset.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa on tuotu esille puutteita yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmissa. Koska Valtiokonttorin yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sisältää vain erillismenoja eikä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmassa ole esitetty toteumatietoja kahdelta edelliseltä vuodelta, esitetyt tiedot ei voida pitää oikeina ja riittävinä. Ministeriö edellyttää, kuten viimevuotisessa kannanotossa, että Valtiokonttori korjaa tilintarkastuskertomuksessa esille nostetut puutteet.

Tilinpäätösasiakirjan raportointia täydentää ohjausryhmämenettely, jossa mm. käsitellään kolmannesvuosittain toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja saavuttamisen esteitä Valtiokonttorin valmisteleman osavuosiraportin pohjalta.

Osavuosiraporteilla ja tilinpäätösasiakirjassa Valtiokonttori arvioi tavoitteiden toteutumista neliportaisella asteikolla, mikä nähdään ministeriössä pääosin informatiivisena. Tavoitteiden asettamisessa ja muodossa on kuitenkin vielä kehitettävää. Selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet helpottaisivat myös niiden toteutumisen objektiivista arviointia. Toisaalta mikäli tavoitteena on jokin tavoitearvo, myös raportoitaessa tulisi esittää toteutunut arvo eikä pelkästään sanallista arviota siitä, toteutuiko tavoite.

Valtiokonttorin toimenpiteet

Ministeriö katsoo, että Valtiokonttorin tulisi selkeyttää palvelukeskuksen ja yhteisten toimintojen rooleja. Asiakassuhde muodostuu normaalia haasteellisemmaksi tilanteessa, jossa tilivirastolle palveluja tuottava organisaatio on osa samaa tilivirastoa. Palvelukeskuksen Valtiokonttorille tuottamien palvelujen aiheuttamat kustannukset tulee pystyä erittelemään samalla tavoin kuin muidenkin asiakkaiden osalta.

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriön tehtävänä on varmistaa, että edellytykset valtiokonsernia koskevien yhteisten periaatteiden, menettelyjen, rakenteiden ja järjestelmien toimeenpanolle ja yhdenmukaisuuskehitykselle ovat olemassa myös tulevina vuosina. Tätä palvelee myös ministeriön johtoryhmien uudelleenorganisointi; talouspolitiikan valmistelun, konserniohjauksen ja hallinnonalan ohjauksen johtoryhmät. Lisäksi ministeriössä valmisteltavat toimeenpanon ja yhdenmukaisuuden periaatteita ja menettelytapoja koskevat linjaukset tulee miettiä siten, että ne ovat tarkoituksenmukaisia ja toteuttamiskelpoisia. Kyse on osaltaan myös eri hallinnonalojen tuottavuusohjelmien tavoitteiden saavuttamista koskevien edellytysten luomisesta ja tukemisesta.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Tuloksellisuus ja sen kehitys

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) otti toimintasuunnitelmassaan huomioon vuodelle 2006 hallitusohjelman ja valtiovarainministeriön strategisten tavoitteiden mukaisia tutkimustarpeita. Toimintavuosi oli uuden kolmivuotisen tutkimusohjelman ”Tuottavuus, palvelut ja hyvinvointi” ensimmäinen toteuttamisvuosi. Toiminnassa korostuivat palvelutuotannon tuottavuuden ja vaikuttavuustutkimuksen kehittäminen, kestävän taloudellisen kasvun sekä talouden sopeutumiskykyä edistävän rakennepolitiikan edellyttämät tutkimustarpeet.

VATT:n toiminta on organisoitu neljään tutkimusalueeseen: 1) Työmarkkinat, verotus ja sosiaaliturva, 2) Verotus ja talouskasvu, 3) Ympäristö ja infrastruktuurit, 4) Hyvinvointipalvelut ja aluekehitys. Tutkimuskeskuksen julkaisu-toiminta oli vilkasta, yhteensä ilmestyi 138 julkaisua. VATT-sarjassa ilmestyi 42 julkaisua, mikä vastasi 30 prosentin osuutta kaikkien julkaisujen määrästä. Julkaisu-toiminnan painopisteessä on kuitenkin tapahtunut ajan myötä siirtymää VATT-sarjan julkaisuista muihin koti- ja ulkomaisiin julkaisuihin. Ulkomaisten julkaisujen osuus on kohonnut kolmannekseen.

VATT:n suoritteiden lukumäärä	2004	2005	2006
1) Julkaisut	133	143	138
VATT-sarjassa	51	34	42
- julkaisut	3	3	1
- tutkimukset	10	3	10
- keskustelualoitteet	35	21	29
- muistiot	3	7	2
Kotimaiset julkaisut	51	61	51
Ulkomaiset julkaisut	31	48	45
2) Esitelmät ja julkiset puheenvuorot	265	251	265
3) Muut suoritteet	188	161	151
Suoritteet yhteensä	586	555	554

Tulostavoiteasiakirjassa sovitusta tulostavoitteista eivät kertomusvuonna toteutuneet seuraavat projektit: Perustulomalli Suomessa, Eurowhitecert (energiasertifikaattien käyttö Euroopassa) sekä Vientitukien poistaminen ja tullien alentamisen vaikutukset EU:n ja Suomen maa- ja elintarviketeollisuudelle. Muilta osin valtiovarainministeriö katsoo, että VATT on toteuttanut sovitulla tavalla sille asetetut tutkimustehtävät.

Vaikuttavuus

VATT:n toiminnan vaikuttavuus perustuu tavoitteeseen tuottaa sellaista tietoa strategisilta toiminta-alueilta, joka parantaa talouspoliittisen päätöksenteon tietopohjaa ja tuotettu tieto mahdollisimman hyvin kohdentuu sellaisiin päätöksenteon tietotarpeisiin, jotka muutoin eivät tule tyydytyiksi. Tutkimuksen vaikuttavuustavoitteet ovat ensisijaisesti laadullisia.

Tutkimustuloksia käytettiin lukuisissa politiikkavalmisteluun liittyvissä hankkeissa. Seuraavassa joitakin esimerkkejä VATT:n osallistumisesta päätöksentekoa tukevaan valmisteluun:

Vuoden aikana valmistui useita tutkimuksia julkisten palveluiden tuottavuudesta ja tehokkuudesta. Tutkimuskohteena niissä oli koulutusjärjestelmä, lasten päivähoito ja terveyden-

huolto. Koulutusjärjestelmää koskevilla tehokkuustutkimuksissa tutkimuskohteina olivat perusopetus, lukio- ja ammatillinen koulutus sekä yliopistot. Koulutustutkimukset ovat osa tuottavuusohjelman toteutusta edistämään käynnistettyä valtiovaraministeriön, opetusministeriön ja VATT:n yhteistyöhön perustuvaa useampivuotista koulutuksen tutkimuksen tuottavuusohjelmaa.

Lisäksi valmistuneissa hankkeissa arvioitiin mm. liikenneverkkoinvestointien vaikutuksia ja työnvälityksen tehokkuutta. Muista työvoimapolittisista toimenpiteistä valmistui vaikutusarvio, joka perustui laajaan menetelmälliseen kehitysohjelmaan.

Laajasta ruuan arvonlisäverotuksen vaikutuksia arvioineesta yhteishankkeesta valmistui useita julkaisuja ja myös työvoiman sivukulujen alennuskokeilun vaikutuksista tehtiin empiirinen arvio. Lisäksi VATT -vuosikirjassa ”Kasvumallin muutos ja veropolitiikan haasteet” verorakenne oli keskeisesti esillä yrittäjyyden ja investointien ohella.

Suomen kansantalouden pidemmän aikavälin sopeutumishaasteet ovat olleet useiden valmistuneiden hankkeiden taustalla. Väestön ikääntyminen oli lähtökohtana valmistuneessa tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin kotitalouksien kulutusta ja säästämistä mm. eri sukupolvien näkökulmasta. Alueellisella tasapainomallilla arvioitiin eri väestö- ja tuottavuuskenaarioiden vaikutuksia eri maakunnissa. Ympäristöpolitiikan ohjaukskeinot olivat puolestaan esillä tutkimuksessa, jossa arvioitiin päästöoikeuksien vaikutuksia sähkön hintaan.

VATT:n tutkijoilla on varsinaisen tutkimustoiminnan lisäksi ollut runsaasti erilaisia muita asiantuntijatehtäviä, jotka ovat palvelleet julkisen hallinnon valmistelutyötä.

Valtiovaraministeriön arvion mukaan tulossopimukseen kirjatut vaikuttavuutta ja laatua koskevat tulostavoitteet saavutettiin.

Vaikuttavuuden lisäämiseksi valtiovaraministeriö antaa tuen sellaiselle kehittämistoiminnalle, jolla tutkimustoimintaa voidaan suunnata nykyistä laaja-alaisempiin ja pitkäkestoisempiin tutkimushankekokonaisuuksiin ministeriön valmistelutyön näkökulmasta strategisesti tärkeillä painopistealueilla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tehtävien ennakoluulotonta priorisointia ja myös ministeriön aktiivista otetta VATT:n asiantuntemuksen hyödyntämiseksi nykyistä paremmin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Vuonna 2005 valtiovaraministeriön kanssa tehdyssä tulostavoiteasiakirjassa ja VATT:n toimintasuunnitelmassa esitetyt tavoitteet saavutettiin toimintavuonna.

Maksullisen toiminnan tuloja ei esitetty vuoden 2006 talousarvioesityksessä, koska niiden arveltiin jäävän vähäisiksi (alle 100 000 euroa). Toteutuneiden tuottojen lopullinen määrä oli kuitenkin 291 724 euroa.

VATT:n toimintakulut yhteensä olivat 4,818 milj. euroa, missä laskua edellisestä vuodesta oli 2,7 prosenttia. VATT:n kokonaisrahoitus oli 4,730 milj. euroa. Talousarvion ulkopuolisen rahoituksen osuus toiminnan rahoituksesta on nyt viidesosa koko VATT:n tulorahoituksesta. Tutkimuskeskuksen rahoitus oli vuonna 2006 tasapainossa.

Valtiovaraministeriön kanssa allekirjoitetussa tulostavoiteasiakirjassa on asetettu VATT:n kokonaistuottavuuden kasvulle noin 2 % kasvutavoite vuodelle 2006. Toteutunut kasvu oli 3 %. Valtiovaraministeriö katsoo, että tuotoksen määrällisten tavoitteiden ohella tulee kiinnittää erityistä huomiota tutkimustoiminnan sisältöön ja tutkimukselle asetettujen strategisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Palvelukyvyyn ja laadun parantamisen näkökulmasta mallien tutkimuksellinen hyödyntäminen ja tutkimusaineistojen käytön monipuolinen hyödyntäminen ovat keskeisiä työvälineitä. Ministeriö pitää tärkeänä, että erityisesti malleihin liittyvää kehittämistyötä jatketaan yhteistyössä ministeriön kanssa.

Toimintavuonna toteutettiin dokumenttien hallintajärjestelmän (Arkki/Tweb) hankinta ja käyttöönotto. Tämä tarjoaa mahdollisuuden sähköisen arkistoinnin käyttöönottoon vuoden 2007 aikana. VATT:n uusi englanninkielinen www-sivusto otettiin käyttöön. Samalla avattiin VATT:n englanninkielisten julkaisujen RePEc -verkkojakelu (Research Papers in Economics). Hallintoprosessien tehostamiseksi otettiin käyttöön sähköinen ostolaskujen käsittelyprosessi Rondo.

Koulutustasoindeksi on ollut viime vuodet hienoisessa nousussa. Tätä on edesauttanut VATT:n myönteinen suhtautuminen henkilökunnan koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen ja työssä oppimiseen sekä VATT:n toteuttama rekrytointipolitiikka.

VATT:ssa toteutettiin vuonna 2006 Terve Organisaatio -työilmapiiri ja -tyytyväisyyskartoitus. Edellinen kysely tehtiin vuonna 2004 ja nyt saadut tulokset osoittivat, että koko virastoa koskevat keskiarvotulokset ovat parantuneet edelliseen tutkimukseen verrattuna. Vanhuuseläkkeelle jäi kertomusvuonna kaksi henkilöä. Vuoden 2014 loppuun mennessä 65 vuoden iän saavuttaa 17, mikä on 30 % kertomusvuoden lopun henkilökunnasta.

Sairauspoissaolot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2006 sairaudesta johtuvia poissaoloja oli 566 päivää vastaten kaikkiaan 2,2 henkilötyövuotta eli 10,1 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Vuotta aiemmin vastaava luku oli 8,6 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Koko valtion hallinnon keskimääräinen taso on 8,8 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia ylläpidetään ja edistetään toimenpiteillä, jotka sisältyvät vuosittain laadittavaan terveydenhuollon toimintasuunnitelmaan.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

VATT:n tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2006 todetaan, että kustannusvastaavuuslaskelmissa esitettyjä tietoja ei voida pitää oikeina ja riittävinä, koska maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmassa esitetään tuottoina 15 000 euroa vuodelle 2007 kuuluvia tuloja sekä 30 000 euroa vuodelle 2006 kuulumattomia kustannuksia ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot on kohdennettu laskutusperusteella. Muilta osin toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että VATT:n tulee ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että toiminnallisesta tehokkuudesta esitettäviä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Lisäksi valtiovarainministeriö toteaa, että tilinpäätösanalyysin rahoitusrakennetta koskevassa osassa siirtomäärärahojen esittämistapa poikkeaa vuoden 2005 tilinpäätöksessä käytetystä tavasta ja muiden toiminnan tuottojen raportoinnin osalta on epäloogisuutta tilinpäätöstietojen kanssa. Valtiovarainministeriö edellyttää, että VATT ryhtyy toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi ja ulkoiseen rahoitukseen liittyvän raportoinnin kehittämistä seurataan ministeriön ja viraston välisissä neuvotteluissa.

VATT:n toimenpiteet

Tilintarkastuskertomuksessa todetaan, että kirjanpidon tarkastuksessa on tullut esiin sisäisen valvonnan puutteita, joiden suhteen VATT:n tulee ryhtyä toimenpiteisiin. VATT on perehtynyt Valtiontalouden tarkastusviraston esittämiin havaintoihin ja huolehtii tehtyjen puutteiden korjaamisesta. VATT:n aloitteesta preventiiviseen toimintamalliin painottuvaa yhteistyötä kehitetään Valtiontalouden tarkastusviraston ja VATT:n välillä.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että VATT raportoi ministeriön ja viraston välisissä neuvotteluissa toimenpiteistään sisäisen valvonnan puutteiden korjaamiseksi.

Valtiovarainministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa VATT:n tilinpäätöksen ja tuloksellisuuden johdosta.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö huolehtii siitä, että VATT:n kanssa tehtävää tulossopimusta kehitetään siten, että tulostavoiteasiakirjassa esitettävät tulostavoitteet tukevat nykyistä paremmin ministeriön valmistelutyötä strategisesti tärkeillä painopistealueilla. Tulostavoiteasiakirjan kehittämisessä tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota tavoitteiden asettamisen selkeyteen ja niiden todentamiseen.

Valtiovarainministeriö huolehtii siitä, että VATT ryhtyy toimenpiteisiin yhteisrahoitteiseen ja maksulliseen toimintaan sekä sisäiseen valvontaan liittyvien puutteiden korjaamiseksi ja raportoi niistä ministeriön ja viraston välisissä neuvotteluissa.

Valtiovarainministeriö on käynnistänyt VATT:n toiminnan ulkoisen arvioinnin, joka ajoittuu kuluvalle vuodelle. Arvioinnin avulla saatua tietoa käytetään hyväksi VATT:n tulevan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Verohallinto

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Vuosi 2006 oli verohallinnolle merkittävien uudistushankkeiden vuosi. Esitetyt veroilmoitus lähetettiin kaikille luonnollisille henkilöille eli noin 4,8 miljoonalle asiakkaalle. Heistä noin 32 % palautti ilmoituksen täydennettynä tai korjattuna. Sähköisissä palveluissa avattiin helmikuussa 2006 Pientyönantajien maksupalvelujärjestelmä (Palkka.fi) kaikille asiakkaille. Sähköinen verokorttumuutospalvelu avattiin rajoitettuun käyttöön. Samassa yhteydessä otettiin tuotantokäyttöön sähköinen asiointiympäristö. Niin ikään Katso-organisaatiotunnistusjärjestelmä otettiin käyttöön alkuvuodesta 2006.

Verohallinnon organisointi eteni siten, että verovirastot keskittivät toimintojaan yritys- ja maakuntaverotoimistoihin. Verotuksen automatisoiduista tehtävistä vastaava tuotantokeskus aloitti toimintansa tulosityksikkönä helmikuussa 2006. Veronkannon ja perinnän tehtävien uudistamista toteuttava hanke käynnistyi elokuussa 2006.

Valtiovarainministeriö katsoo, että verohallinnolle vuodelle 2006 asetetut tulostavoitteet pääsääntöisesti saavutettiin ja toiminta kaiken kaikkiaan sujui suunnitelmien mukaisesti.

Verohallinnon tuottavuus kasvoi kertomusvuotena 3,2 %, mikä ylitti asetetun tavoitteen 1,4 prosenttiyksiköllä. Tavoitetta parempi tuottavuuden kasvu johtui henkilötövuosimäärän ennakoitua suuremmasta vähentymisestä. Vuoden 2006 henkilötövuositoteuma oli 6 062 htv, mikä alitti tulostavoiteasiakirjassa esitetyn arvion 88 htv:lla. Yhteensä henkilötövuosien määrä laski 112 htv:lla edellisestä vuodesta.

Verohallinnon vuoden 2006 toimintamenoista jäi säästöä 6,4 milj. euroa. Säästöä johtuen verohallinnon taloudellisuus kehittyi positiiviseen suuntaan. Synä säästöihin olivat henkilöstömenojen vähentyminen sekä eräiden toteutettaviksi suunniteltujen hankkeiden lykkäytyminen. Näitä lykkäytyneitä hankkeita oli mm. verotilihanke, jonka vaiheistusta muutettiin maaliskuussa 2006 tehdyllä päätöksellä. Verohallinnon vuoden 2006 nettomenot olivat 342,8 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 3,1 %. Henkilöstömenot nousivat 1,1 %.

Kertomusvuonna verohallinto osallistui aktiivisesti valtionhallinnon tuottavuustyöhön kehittämällä mm. tuottavuusmittareita. Lisäksi verohallinto on jatkanut tuottavuutta edistäviä hankkeitaan sekä verotusprosessien ja organisaation uudistamista. Esimerkiksi yritysten ja verohallinnon välinen Tyvi-tiedonvälitys lisääntyi merkittävästi: ilmoittajien lukumäärä vuonna 2006 oli 164 000, kun vastaava luku vuonna 2005 oli noin 120 000.

Vuonna 2006 perusvalvonnassa lisättiin verotettavaa tuloa 970 milj. euron edestä (1,1 mrd. euroa vuonna 2005). Arvonlisäverotuksessa maksuunpanoja tehtiin 790 milj. euroa (786 milj. euroa vuonna 2005) ja työnantajasuorituksissa 370 milj. euroa (308 milj. euroa vuonna 2005). Ennakkoperinnän ja lopullisen verotuksen vastaavuus vertaamalla jäännösverojen ja palautusten itseisarvoisia kokonaismääriä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismääriin osui tavoitetasolle eli 11 %:iin. Tosin itseisarvon poikkeama vaihtelee suuressi verovirastoittain (suurin poikkeama 19 % ja pienin 8 %).

Verotarkastusten perusteella maksuun pantiin veroja ja maksuja 244 milj. euroa (295 milj. euroa vuonna 2005). Harmaan talouden torjunnassa verohallinto osallistui mm. viranomaisyhteistyön kehittämisprojektiin. Verotarkastuksessa tarkastuskattavuus suurten yritysten kohdalla (liikevaihto yli 3,5 milj. euroa) oli lähes tavoitetasolla (toteuma 9,9 %, tavoite 10 %).

Verojäämien määrä vuoden 2006 lopussa oli 3 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna jäämien määrä kasvoi 3 % eli 102 milj. euroa. Jäämäperinnän kertymäprosentti oli 58, mikä ylitti tavoitteena olleen 51 % selvästi.

Vuoden 2006 aikana on toteutettu verohallinnossa useita mittavia uudistuksia, jotka ovat vaikuttavuuden kannalta merkittäviä. Sähköisen asioinnin kehittämiseen sekä asiakastiedostamiseen on panostettu mm. kehittämällä verohallinnon internet-sivustoja.

Verohallinto on nostanut verotuksen yhdenmukaisuuden edistämisen keskeiseksi painopistealueeksi toimintansa kehittämisessä. Valtiontalouden tarkastusvirasto antoi asiasta tarkastuskertomuksensa toukokuussa 2006 (127/2006). Monet toimenpiteet verohallinnossa, kuten ohjeistaminen, valmistuneet selvitykset, prosessien kehittäminen, koulutuspanostus ja tavoitteellistaminen, ovat vaikuttaneet yhdenmukaisuutta edistävästi.

Tarkastushavaintojen mukaan tulosoajasta ja -johtamista ei ole erityisen hyvin käytetty verotuksen yhdenmukaisuuden edistämisen välineenä. Yhdenmukaisuuden sisällölle ei ole onnistuttu luomaan rajattua määrittelyä, eikä yhdenmukaisuuden tasolle arvioinnin tai mittaamisen perustaa.

Tältä osin valtiovarainministeriö ei kuitenkaan katso olevan aihetta vakavaan arvosteluun, sillä verotuksen yhdenmukaisuus on nostettu esille tulostavoitekeskusteluissa ministeriön ja verohallinnon välillä vuoden 2006 aikana. Verohallinto on laatinut henkilö- ja yritysverotuksen työmenetelmäohjeet verovirastojen käyttöön. Lisäysten ja vähennysten yhdenmukaisuutta on seurattu virastoittain mm. muutosten keskihajontalukujen perusteella. Niin ikään työmenetelmäohjeiden soveltamista on seurattu otantatutkimuksin.

Yritysverotuksen osalta toteutettiin tutkimus, jossa seurattiin tuloverotuksen työmenettelyohjeiden noudattamista verovirastoissa. Tutkimuksen mukaan menettelyohjeesta oli poikettu liikkeen- ja ammatinharjoittajien verotuksessa 4 %:ssa tutkituista tapauksista, elinkeinoyhtymien verotuksessa 2 %:ssa tutkituista tapauksista ja yhteisöjen verotuksessa 13 %:ssa tutkituista tapauksista.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Verohallinto on raportoinut toiminnastaan vuosikolmanneksittain valtiovarainministeriön vero-osastolle, joka vastaa verohallinnon tulosoajuksesta. Lisäksi varainhoitovuoden 2006 aikana pidettiin verohallinnon ja ministeriön tulosoajajien välillä ns. puolivuotiskatsohus elokuussa 2006. Verohallinnon tulosoajukseen liittyviä asioita on käsitelty kuukausittain vero-osaston ja verohallinnon johdon tapaamisissa.

Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirjassa verohallinnon tuloksellisuutta tarkastellaan kattavasti vaikuttavuuden, tuottavuuden ja taloudellisuuden kannalta. Kaikille näille osa-alueille on asetettu selkeät mitattavat tavoitteet. Verohallituksen edustajat ovat osallistuneet hallinnon tuottavuuden mittaushankkeeseen, jossa tavoitteena on rakentaa Tilastokeskuksen asiantuntijoiden avulla laadukkaat tuottavuutta kuvaavat mittarit.

Vero-osasto katsoo, että raportoinnin perusteet ovat ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia. Tavoitteita niitä kuvaavine tunnuslukuineen tulee kuitenkin arvioida jatkuvasti kriittisesti ja katsoa, että tavoitteet asetetaan oikeille asioille sekä tarpeeksi korkealle, mutta realistiselle tasolle.

Verohallinnon toimenpiteet

Ministeriö katsoo, että Verohallituksen valtiovarainministeriön kanssa solmiman tulosta-voiteasiakirjan tavoitteet ovat suurimmaksi osaksi toteutuneet.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antoi tarkastuskertomuksensa Verohallituksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2006 huhtikuussa 2007. Kertomuksessa todetaan, että tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti. Lisäksi toiminnallisesta tehokkuudesta sekä tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Sisäistä valvontaa koskien palkkakirjanpidon tarkastuksessa tuli esiin puutteita palkkakorttien sisältämissä tiedoissa, minkä johdosta Verohallitusta on pyydetty ryhtymään toimenpiteisiin. Lisäksi arvonimistä perittävien veroluonteisten tulojen perinnän ja maksuvalvonnan sisäisessä valvonnassa tuli esiin joitakin puutteita, jotka niin ikään vaativat Verohallituksesta korjaavia toimenpiteitä. Valtiovarainministeriö pyytää Verohallitusta korjaamaan edellä tilintarkastuksessa esille nostetut asiat.

Varsinaiset suuret haasteet lähivuosina verohallinnolla liittyvät tuottavuusohjelman läpiviemiseen. Kehittämisen tavoitteena on tuloksellisuuden (vaikuttavuus, tuottavuus ja taloudellisuus) parantaminen. Verohallinnon tuottavuusohjelman tavoitteena on, että henkilötyövuosimäärä vähenee noin 1 220:lla vuodesta 2005 vuoteen 2011, jolloin pitäisi saavuttaa noin 5 000 henkilötyövuotta. Kehyspäätöksen yhteydessä tehty verohallinnon henkilötyövuosien vähenemistä koskeva päätös asettaa suuria paineita myös tuloksellisuuden seurannalle ja raportoinnille.

Henkilöstön määrän ja rakenteen suunnittelussa on lähtökohtana, että tehtävät suoritetaan nykyistä automaattisemmin eli verotusprosessien kehittäminen pitkän tähtäimen tavoitteen mukaisesti edellyttää toimintoja tukevan tietohallinnon kehittymistä vastaavaan suuntaan. Toimintojen automatisointi ja asiakasyhteyksien sähköistyminen sekä tiedonkeruussa että palvelutilanteissa tarkoittaa uusien toimintamallien ja järjestelmien sekä uudenlaisen ICT -infrastruktuurin lisääntymistä.

Lisäksi muutoksen hallinnassa on tärkeää panostaa johtamiseen, henkilöstön osaamiseen ja työkyvyn säilyttämiseen. Henkilöstön osaamista tulee kehittää niillä alueilla, jotka ovat kriittisiä tuloksellisuuden näkökulmasta ja henkilöstön kehittämisessä otetaan huomioon tavoitetilassa todetut osaamisen painopistealueet.

Tavoitteisiin etenemistä esimerkiksi tuottavuusohjelman puitteissa tulee jatkuvasti verrata vaikuttavuuteen ja vaikuttavuudessa tapahtuviin muutoksiin esimerkiksi laadullisissa asioissa.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö katsoo, että vuoden 2006 tilinpäätös ei anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta. Verohallinto on saavuttanut varsin hyvin sille asetetut tavoitteet. Maaliskuussa 2007 annettu valtioneuvoston kehyspäätös vuoteen 2011 ulottuvine tuottavuustavoitteineen korostaa erityisesti tulosohjauksen merkitystä mm. tulostavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja raportoinnissa.

Valtion vakuusrahasto

Talletuspankkien vakaan toiminnan turvaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen Valtion vakuusrahasto (379/1992). Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja erityisehdoin (*tukilaina*) luottolaitostoiminnasta annetun tarkoitetuille vakuusrahastoille. Rahaston vastuulla voidaan antaa takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille. Rahaston varoista voidaan myös merkitä suomalaisen talletuspankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahastoon kuuluvat ne varat, jotka rahaston toiminnasta kertyvät ja jotka valtion talousarviossa rahastolle myönnetään. Rahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan turvata talletuspankkien vakaa toiminta.

Tilikaudella 2006 rahaston tulos oli noin 7,9 miljoonaa euroa ja tase vuoden lopussa noin 26,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätös on vahvistettu 31.5.2007.

Tilintarkastus on suoritettu 23.3.2007. Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHTT -tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriöllä ei ole huomauttamista Valtion vakuusrahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2006.

Valtion eläkerahasto

Valtion eläkelain (1295/2006) piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvien tulevien eläkkeiden, perhe-eläkkeiden ja niihin verrattavien muiden etujen maksamiseen varautumiseksi ja näistä eduista valtiolle aiheutuvien menojen tasaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion eläkerahasto (1297/2006).

Valtiovarainministeriön tehtävänä on valvoa rahaston taloutta ja toimintaa. Valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, talouden hoitoa ja varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Valtiovarainministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvittavat tiedot ja selvitykset. Rahaston varat ovat valtion varallisuutta, mutta ne ovat rahaston hallinnassa ja nimissä. Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.

Valtion eläkerahaston varat koostuvat rahastolle tuloutettavista valtion virastojen ja laitosten, liikelaitosten ja muiden yhteisöjen eläkemaksuista, työntekijäin eläkemaksuista sekä rahaston varoille saatavista tuotoista. Lisäksi rahasto saa tuloja siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi ja muista maksuista, jotka erikseen on säädetty rahaston tuloiksi. Työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi maksun soveltuvien osin siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Tilikaudella 2006 rahaston sijoitustoiminnan nettotuotto oli 545,4 milj. euroa ja tase vuoden lopussa 9 184,8 milj. euroa.

Ministeriö vahvisti valtion eläkerahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Tilintarkastus on suoritettu 28.2.2007. Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joiden molempien tulee olla joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajia (JHTT). Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Valtiovarainministeriö asetti 8.11.2006 antamassaan toimintaohjeessa rahastolle pitkän aikavälin tuottotavoitteen sekä toiminnallisen tulostavoitteen. Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnan tulee pitkällä aikavälillä tuottaa enemmän kuin valtion näkökulmasta riskitön sijoitusvaihtoehto. Riskittömällä tuotolla tarkoitetaan valtion nettovelan kustannusta mukaan lukien velanhallinnassa tehtyjen johdannaissopimusten kustannukset. Nettovelalla tarkoitetaan valtion budjettitalouden velan ja kassavarojen erotusta. Toiminnallisen tulostavoitteen mukaan eläkerahaston sijoitustoiminnan tuoton tulee riskikorjattuna ylittää rahaston sijoitussuunnitelmassa määritellyn vertailuindeksin tuotto. Riskikorjatun tuoton mittariksi määriteltiin informaatio-suhde.

Rahaston tuotto vuosina 2001 – 2006 (7,4 %) on ylittänyt riskittömän sijoitusvaihtoehdon tuoton (4,6 %) vastaavana aikana, joten pitkän aikavälin tuottotavoite on saavutettu. Vuonna 2006 rahaston sijoitustoiminnan tuotto (7,0 %) alitti vertailuindeksin tuoton (7,1 %), joten toiminnallista tulostavoitetta ei saavutettu.

Rahasto on suorittanut sille lailla säädetyt tehtävät.